

ที่มาของปัญหาและอุปสรรคการค้ากับสหรัฐฯในปี 2009

ในปี 2009 คาดการณ์ว่าปัญหาและอุปสรรคทางการค้ากับสหรัฐฯ จะมาจาก

1. สถานะเศรษฐกิจของสหรัฐฯ

สถานะเศรษฐกิจของสหรัฐฯจะยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญที่สุดต่อการขยายตัวของส่งออกไปยังตลาดสหรัฐฯ นักเศรษฐศาสตร์สหรัฐฯมีความเห็นแตกออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งระบุว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯได้เข้าสู่ภาวะ depression แล้ว ในขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งระบุว่าเศรษฐกิจยังคงอยู่ในสภาวะการถดถอย recession ที่มีแนวโน้มสูงว่าจะเข้าสู่สภาวะการถดถอย depression ภายในกลางปี 2009 อย่างไรก็ดี เป็นที่เห็นพ้องต้องกันว่าสภาวะการถดถอยเศรษฐกิจสหรัฐฯในปี 2009 จะยังคงถดถอยอยู่ต่อไปและรุนแรงมากยิ่งขึ้น

(โดยปกติแล้วสภาวะการถดถอย recession ของสหรัฐฯจะมีอายุนานประมาณ 3 ปี ในขณะที่สภาวะการถดถอย depression จะมีอายุนานกว่านั้น the great depression ครั้งสุดท้ายมีอายุนานกว่า 10 ปี)

สภาวะการถดถอยเศรษฐกิจสหรัฐฯปัจจุบันส่งผลกระทบทำให้การบริโภคในตลาดสหรัฐฯ ทั้งที่เป็น การบริโภคทางธุรกิจและที่เป็น การบริโภคของผู้บริโภคทั่วไป ลดต่ำลงมากกว่าช่วงเวลาเศรษฐกิจตกต่ำในทุกครั้งที่สหรัฐฯเคยประสบมา

การวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจของสหรัฐฯกระทำบนพื้นฐานที่ว่าตัวเลขสถิติต่างๆบ่งชี้ว่า สภาวะเศรษฐกิจสหรัฐฯตกต่ำอย่างมาก

1.1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจ GDP ในไตรมาสที่สามของปี 2008 แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯหดตัวลงร้อยละ 0.5 แม้ว่าสถิติในไตรมาสสุดท้ายของปี 2008 ยังไม่ออกมา แต่สภาวะการถดถอยตลาดและธุรกิจการค้าในช่วงเวลาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯยังคงหดตัวลงอย่างต่อเนื่อง มีการพยากรณ์ว่าในปี 2009 เศรษฐกิจสหรัฐฯจะหดตัวในอัตราร้อยละ 2.2 ต่อปี

1.2 อัตราว่างงาน นับตั้งแต่สหรัฐฯเข้าสู่สภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในเดือนธันวาคม 2007 จำนวนคนว่างงานของสหรัฐฯเพิ่มขึ้นประมาณ 3.6 ล้านคน และอัตราว่างงานขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 ในปี 2008 ทั้งปีสหรัฐฯมีจำนวนคนว่างงานสูงถึงประมาณ 11.1 ล้านคน เฉพาะในไตรมาสสุดท้ายของปี 2008 จำนวนการเลิกจ้างงานของ

สหรัฐฯ สูงถึง 5.24 แสนคน ปัจจุบันอัตราว่างงานเฉลี่ยทั่วประเทศสหรัฐฯ อยู่ที่ร้อยละ 7.2 ซึ่งเป็นอัตราว่างงานที่สูงที่สุดในรอบ 16 ปี สภาพการเลิกจ้างงานเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและกระจายไปทั่วทุกภาคอุตสาหกรรม และมีแนวโน้มว่าจะยังคงเพิ่มขึ้นอยู่ต่อไป ในครั้งแรกของเดือนมกราคม 2009 อัตราว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 5.89 แสนคน และเมื่อเริ่มสัปดาห์ที่สามของเดือนมกราคม 2009 ธุรกิจยักษ์ใหญ่ ๆ ของสหรัฐฯ รวมถึง Microsoft, Intel Corp., United Airlines, Eaton Corp. (โรงงานผลิตชิ้นส่วนและระบบอุตสาหกรรมต่าง ๆ) และ Hawker Beechcraft Corp. (โรงงานผลิตเครื่องบิน) หรือแม้กระทั่งบริษัทค้าปลีกสินค้าของใช้ในครัวสำหรับผู้บริโภคทั่วไปเช่น William Sonoma ได้ประกาศเลิกจ้างงานแล้วรวมกันกว่าหมื่นแรงงานมีการคาดการณ์ว่าเมื่อสิ้นฤดูไตรมาสแรกของปี 2009 อัตราว่างงานของสหรัฐฯ จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.5

อัตราว่างงานในรัฐแคลิฟอร์เนียในเดือนธันวาคม 2008 เท่ากับร้อยละ 9.3

- 1.3 **สถานะเงินเฟ้อ** ดัชนีราคาสินค้า (CPI) ในเดือนธันวาคม 2008 ลดลงร้อยละ 0.7 เป็นการลดลงต่อเนื่องเป็นเดือนที่สาม และสูงกว่าระยะเวลาเดียวกันของปี 2007 เพียงร้อยละ 0.7 การลดลงส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการลดลงของราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2008 ดัชนีราคาสินค้าทุกรายการลดลงร้อยละ 12.7 ราคาสินค้าอาหารและเครื่องดื่มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 ราคาที่อยู่อาศัยลดลงร้อยละ 0.7 ราคาเสื้อผ้าสำเร็จรูปลดลงร้อยละ 6.4 (เป็นการลดลงอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่เดือนกันยายน 2008)

แม้ว่าราคาสินค้าในตลาดสหรัฐฯ จะมีแนวโน้มว่าจะลดต่ำลง แต่ก็ยังคงเป็นราคาที่สูงกว่าในอดีต และยังคงไม่สามารถดึงดูดให้เกิดการบริโภคที่เพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้การลดลงของราคาสินค้าอาจจะไม่ใช่ในระยะยาวเนื่องจากราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในสหรัฐฯ ในปัจจุบันกำลังขยับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ อีกครั้ง

- 1.4 **อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (Prime Rate)** ปัจจุบันอยู่ที่ 3.25 เปอร์เซ็นต์ เป็นอัตราที่ต่ำที่สุดในประวัติศาสตร์ เนื่องจาก Federal Reserve สหรัฐฯ ลดระดับอัตรา Fed Funds Rate ลงเหลือเพียงระหว่าง 0-0.25 เปอร์เซ็นต์

อัตราเงินกู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ (prime mortgage rate) ระยะเวลา 30 ปี อยู่ที่

ประมาณร้อยละ 5.12 ระยะเวลา 15 ปี อยู่ที่ประมาณร้อยละ 4.80 ลดต่ำกว่า ระยะเวลาเดียวกันของปี 2007 และเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำที่สุดนับตั้งแต่ปี 1971 เป็นต้นมา แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์จะอยู่ในระดับ ต่ำมากแต่ก็ไม่สามารถกระตุ้นกิจกรรมการซื้อขายบ้านให้เพิ่มมากขึ้นได้แต่อย่าง ใด

1.5 รายได้ประชากร มีแนวโน้มไปในทางลดลง ในเดือนพฤศจิกายน 2008 รายได้ ประชากรสหรัฐฯที่เป็น Personal Income ลดลงร้อยละ 0.2 และที่เป็น Disposable Personal Income ลดลงร้อยละ 0.1

1.6 ความมั่นใจของผู้บริโภค ในเดือนธันวาคม 2008 ดัชนีความมั่นใจของผู้บริโภค สหรัฐฯ (CCI) อยู่ในระดับต่ำที่สุดเป็นประวัติการณ์คือ 38.0 จุด ดัชนีความ คาดหวังลดลงเหลือ 43.8

ส่วนใหญ่ของผู้บริโภคสหรัฐฯประเมินสภาวะการณ์เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สภาวะการณ์ตลาดแรงงาน และสภาวะการณ์ตลาดธุรกิจการค้าว่าอยู่ในขั้น เลวร้ายมากยิ่งขึ้น

ความไม่มั่นใจในสภาวะการณ์เศรษฐกิจของประเทศเกิดขึ้นในกลุ่มผู้บริโภค สหรัฐฯทุกระดับรายได้ ผู้บริโภคสหรัฐฯส่วนใหญ่เชื่อว่าเศรษฐกิจสหรัฐฯเข้าสู่ สภาวะการณ์ตกต่ำอย่างมาก (recession) หรือสภาวะการณ์ตกต่ำอย่างหนัก (depression) จึงหยุดใช้จ่ายเงินหรือใช้จ่ายเงินน้อยกว่าเดิม จะใช้จ่ายเงินเฉพาะใน การซื้อสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพเท่านั้น

1.7 การใช้จ่ายเงินของผู้บริโภคสหรัฐฯ (Personal Consumption Expenditures - PEC) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 70 ของเศรษฐกิจรวมทั้งสิ้นของสหรัฐฯ มีแนวโน้มลด ต่ำลงอย่างมาก ในเดือนพฤศจิกายน 2008 ลดลงร้อยละ 0.6 การใช้จ่ายเงินเพื่อ การบริโภคของผู้บริโภคสหรัฐฯเริ่มลดลงเมื่อกลางปี 2008 และมีแนวโน้มว่าจะ ยังคงลดลงอยู่ต่อไปในปี 2009

การลดลงของการใช้จ่ายเงินเพื่อการบริโภคของผู้บริโภคสหรัฐฯในขณะนี้ เป็นการลดลงอย่างมากจนเกือบจะถึงขั้นหยุดการใช้จ่ายเงินลงอย่างสิ้นเชิง และ เป็นสาเหตุสำคัญสูงสุดของการหดตัวของเศรษฐกิจสหรัฐฯในไตรมาสที่สามของปี 2008

2. ความล้มเหลวทางการเงินของภาครัฐบาล

ในปีงบประมาณ 2008 รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกาขาดดุลงบประมาณ 455 พันล้านเหรียญฯ คาดการณ์ว่าในปี 2009 รัฐบาลกลางสหรัฐจะขาดดุลงบประมาณ 1.2 แสนล้านเหรียญฯ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากเงินภาษีรายได้ที่เก็บได้ลดลงเนื่องจากอัตราว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้นและการคืนเงินภาษีตามนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ และการใช้จ่ายเงินจำนวนมากช่วยเหลือสนับสนุนและพยุงภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ

ปัจจุบันรัฐบาลสหรัฐามีหนี้อยู่เกินกว่า 10.6 แสนล้านเหรียญฯ

รัฐบาลมลรัฐหลายมลรัฐประสบปัญหาขาดดุลงบประมาณเป็นจำนวนมากเช่นกัน ปัจจุบันรัฐแคลิฟอร์เนียซึ่งเป็นรัฐที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดของสหรัฐประสบปัญหาขาดดุลงบประมาณในวงเงินประมาณ 42 พันล้านเหรียญฯ

การใช้จ่ายเงินของภาครัฐบาลเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ความล้มเหลวทางการเงินของภาครัฐจะส่งผลกระทบทำให้การใช้จ่ายเงินของภาครัฐที่จะเป็นไปในทางลดลง ในไตรมาสที่ 3 ของปี 2008 การใช้จ่ายเงินของภาครัฐในระดับรัฐบาลมลรัฐและท้องถิ่นชะลอตัวลงอย่างมากและเป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบในทางลบต่อโอกาสการเติบโตของเศรษฐกิจสหรัฐฯ ในช่วงเวลาดังกล่าว

3. ความล้มสลายของภาคอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ

ภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของสหรัฐฯ รวมถึงภาคอุตสาหกรรมการเงินและการประกันภัย อุตสาหกรรมก่อสร้าง และอุตสาหกรรมการผลิต เริ่มชะลอตัวในปี 2007 และมีแนวโน้มตกต่ำลงนับตั้งแต่นั้น เมื่อถึงไตรมาสที่ 4 ของปี 2008 ความตกต่ำอย่างรุนแรงทางธุรกิจเห็นเด่นชัดมากยิ่งขึ้นในภาคอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ เกือบจะทุกภาคของสหรัฐฯ และเป็นความตกต่ำในระดับรุนแรงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ส่งผลกระทบทำให้สถานะเศรษฐกิจโดยรวมของสหรัฐฯ เลวร้ายลงมากยิ่งขึ้น

3.1 อุตสาหกรรมการเงิน

ความตกต่ำของอุตสาหกรรมการเงินของสหรัฐฯ เกิดขึ้นไม่เฉพาะในสถาบันการเงินในรูปแบบของธนาคาร แต่เกิดขึ้นในทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับด้านการเงินเช่น ธุรกิจประกันภัย ตลาดหุ้น และธุรกิจการลงทุนทางการเงิน

สาเหตุสำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นของความตกต่ำของอุตสาหกรรมการเงินสหรัฐฯ คือความล้มเหลวของการให้กู้เงินสำหรับอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องราคาสินค้า พลังงานและเชื้อเพลิงที่พุ่งสูงขึ้น และการหดตัวของตลาดเงินกู้ ความล้มเหลวของภาคอุตสาหกรรมการเงินของสหรัฐฯ เริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนเมื่อกลางปี 2007 และดำเนินมาจนถึงปัจจุบันส่งผลทำให้

- ก. เนื้อเงินสูญหายไปจากระบบกว่า 3 แสนล้านเหรียญฯ อันเป็นผลมาจากความตกต่ำอย่างหนักของตลาดหุ้น ความผิดพลาดในการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินในระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหนี้อสังหาริมทรัพย์ และความล้มเหลวของธุรกิจการเงินนอกระบบในรูปแบบของ Ponzi scheme ที่เกี่ยวข้องกับวงเงินสูงถึง 50 พันล้านเหรียญฯ
- ข. สถาบันการเงินใหญ่ ๆ หลายสถาบันล้มละลาย ถูก take over หรือต้องขอเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลมาพยุงสภาพคล่อง
- ค. สถาบันการเงินลดการปล่อยสินเชื่อเงินกู้ให้แก่ทั้งผู้บริโภคทั่วไปและนักธุรกิจ ส่งผลกระทบต่อตลาดการบริโภคทั่วไป

ผลกระทบสำคัญสูงสุดของความล้มเหลวของอุตสาหกรรมการเงินก็คือ ผู้บริโภคทั่วไปและผู้บริโภคทางธุรกิจไม่สามารถหาเงินกู้เพื่อการซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคประจำวัน สินค้าที่เป็นวัตถุดิบในการผลิต และเงินทุนสำหรับการเริ่มต้นดำเนิน และขยายธุรกิจ

3.2 อุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์

วิกฤตการณ์ความล้มเหลวของตลาดอสังหาริมทรัพย์สหรัฐฯ เกิดขึ้นเมื่อกลางปี 2007 และยังคงดำเนินมาจนถึงปัจจุบัน

วิกฤตการณ์อสังหาริมทรัพย์เป็นผลมาจากบ้านที่อยู่อาศัยมีการก่อสร้างและวางจำหน่ายจนล้นตลาด เป็นช่วงเวลาที่ยอดราคาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อยู่อาศัยบางกลุ่มถึงจุดที่จะปรับเข้าสู่อัตราปกติของตลาดที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเริ่มต้นเมื่อซื้อบ้านเป็นอย่างมากทำให้ผู้บริโภคเหล่านั้นประสบปัญหาการเงินที่จะส่งค่าบ้าน ในขณะที่ราคาบ้านตกต่ำลงอย่างมาก ผู้บริโภคไม่สามารถนำบ้านออกวางจำหน่ายและไม่สามารถนำบ้านไปกู้เงินเพื่อนำออกมาใช้จ่ายได้ ทำให้เกิดปัญหาบ้านถูกทิ้งและบ้านถูกยึดเป็นจำนวนมาก ในขณะที่สถาบันการเงินที่ให้กู้เงินซื้อบ้านก็ประสบปัญหาหนี้สูญเป็นจำนวนมากเช่นกัน

ผลกระทบของความล้มเหลวของอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์ก็คือ สถาบัน

การเงินประสบปัญหาหนี้สูญและขาดสภาพคล่อง อุตสาหกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้อง
ประสบปัญหาในการขายสินค้า

3.4 อุตสาหกรรมค้าปลีก

แม้ว่าธุรกิจค้าปลีกต่างๆในสหรัฐฯจะลดราคาสินค้าลงอย่างมาก ราคาสินค้า
บางรายการลดลงถึงร้อยละ 90 แต่ยอดขายปลีกสหรัฐฯในเดือนธันวาคม 2008
ยังคงลดต่ำกว่าเดือนก่อนหน้านั้นร้อยละ 2.7 และต่ำกว่าระยะเวลาเดียวกันของ
ปี 2007 ร้อยละ 9.8 ทั้งนี้สาเหตุสำคัญมาจากผู้บริโภคลดการใช้จ่ายเงินอันเป็นผล
มาจากสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ

เฉพาะในปี 2009 ปีเดียว ร้านค้าปลีกประมาณ 30 ร้านได้ประกาศ
แผนการที่จะเลิกกิจการและปิดสาขาร้านค้าปลีก ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะมีร้านค้า
ปลีกที่หายไปจากตลาดถึง 2,265 ร้าน ในขณะที่จำนวนร้านค้าที่มีแผนว่าจะเปิด
กิจการในปี 2009 มีเพียง 491 ร้าน

ในปี 2008 การเลิกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมค้าปลีกมีจำนวน 500,000
รายหรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของจำนวนรวมทั้งสิ้นของแรงงานที่ถูกเลิก
จ้างทั้งปี มีประมาณการว่าในปี 2009 การเลิกจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมค้า
ปลีกจะมีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 60,000 ราย

4. นโยบาย กฎหมาย และกฎระเบียบต่างๆ

ในปี 2009 มีนโยบาย กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการค้าต่างประเทศที่
เริ่มมีผลบังคับใช้ เช่น

- 4.1 การสกัดเงินตู้สินค้าที่ส่งทางอากาศ
- 4.2 การกำหนดให้สินค้าบางประเภทต้องมีใบประกาศนียบัตรรับรอง
- 4.3 พิจารณาแหล่งที่มาของสินค้าโดยใช้ระบบใหม่
- 4.4 ข้อกำหนดเรื่องแจ้งข้อมูลสินค้านำเข้าที่เพิ่มเติมมากขึ้นกว่าเดิม
- 4.5 การแจ้งข้อมูลการนำเข้าสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ทุกชนิดที่ทำจากไม้
- 4.6 กำหนดปริมาณการแพร่กระจายของสารฟอร์มัลดีไฮด์

(ดูข้อมูลเพิ่มเติมในรายงาน “ประเด็นต่างๆที่กระทบต่อการค้าส่งออกไปยังประเทศ
สหรัฐฯเริ่มต้นในปี 2009 เป็นต้นไป)

สรุป

1. ปัญหาและอุปสรรคที่กำลังเกิดขึ้นในปี 2009 จะส่งผลทำให้
 - 1.1 ตลาดการบริโภคอ่อนตัวอย่างมาก ทั้งที่เป็นการบริโภคของผู้บริโภคทั่วไป และการบริโภคทางธุรกิจ
 - 1.2 การขยายตลาดส่งออกจะยากมากยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคสหรัฐฯลดการใช้จ่ายเงิน และสถาบันการเงินลดการปล่อยเงินกู้
 - 1.3 กฎระเบียบต่างๆที่มีผลบังคับใช้ในปี 2009 จะก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่เป็นด้านการผลิตและด้านการจัดหาและการแจ้งข้อมูลต่างๆตามที่กฎหมายกำหนด
2. สถานะการณ์เศรษฐกิจสหรัฐฯมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวัน จำเป็นที่จะต้องติดตามความเคลื่อนไหวอย่างใกล้ชิด
3. จำเป็นต้องหากกลยุทธ์และวิธีการใหม่ๆที่เหมาะสมกับสถานะตลาดการบริโภคของสหรัฐฯปัจจุบัน
4. แม้ว่าสถานะการณ์โดยรวมของตลาดสหรัฐฯจะไม่แจ่มใสนัก แต่เนื่องจากเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่มากทั้งในเรื่องของจำนวนพื้นที่ จำนวนผู้บริโภคและขนาดเศรษฐกิจที่ประกอบไปด้วยตลาดย่อยๆเป็นจำนวนมาก ดังนั้นโอกาสการขายสินค้าในตลาดสหรัฐฯยังคงมีอยู่

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ นครลอสแอนเจลิส

26 มกราคม 2552